

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
A288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025
ISBN 978—966—419—456—0

Ремінська П. В.
студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ НА РЕФОРМУВАННЯ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ

Європейські стандарти прав людини і правосуддя через міжнародні договори, конвенції, рекомендації Ради Європи і рішення Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) формують орієнтири для адвокатури як одного з ключових інститутів системи захисту прав у демократичному суспільстві [1].

Україна в своїй законодавчій та практичній діяльності враховує ці стандарти, що видно передусім із Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI, який є чинним і зазнав численних змін, узгоджених із європейським правом [2]. Закон визначає, що адвокатська діяльність — це незалежна професійна діяльність адвоката, зокрема захист, представництво та надання інших видів правової допомоги. Законом передбачено, що адвокатура є незалежною від органів державної влади і місцевого самоврядування, закріплені засади верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів, що збігається з європейськими стандартами щодо адвокатської професії [3].

Важливо, що в останні роки Україна активно долучається до нових міжнародних ініціатив, які ще більше укріплюють стандарти захисту адвокатів і адвокатської діяльності. Так, Рада Європи у березні 2025 року ухвалила Конвенцію про захист професії адвоката (Council of Europe Convention for the Protection of the Profession of Lawyer), яка є першим міжнародним договором, спеціально спрямованим на захист адвокатської професії від переслідувань, втручань та інших загроз [4]. Для України цей міжнародний акт має велике значення, оскільки відкриває юридичні й практичні можливості для підвищення гарантій адвокатської незалежності та усунення перешкод для професійної діяльності адвокатів.

Гарантії адвокатської діяльності в Україні розглядаються у рамках імплементації і виконання положень Європейської конвенції з прав людини, зокрема статей, що стосуються права на справедливий суд (ст. 6) і на захист приватного життя (ст. 8) [1]. Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях неодноразово констатував порушення Україною статті 6, зокрема у справах *Mikhaylova v. Ukraine* (2021) та *Ignatov v. Ukraine* (2017), що стосувалися порушення права на справедливий суд і права на ефективну правову допомогу [5]. Це змушує

українську судову практику і законодавство звертати увагу на процедури, у яких адвокат має бути ефективно залучений і захищений від втручання, погроз чи обмежень. Верховний Суд України також у своїх узагальненнях послідовно вказує на необхідність врахування позицій ЄСПЛ при застосуванні національного законодавства у сфері адвокатури [6].

У законодавчій практиці України введено механізми підвищення кваліфікації адвокатів, що дозволяє не лише підтримувати професійний рівень, але й гармонізувати права адвокатів із європейськими нормами. Так, Рада адвокатів України затвердила нову редакцію Порядку підвищення кваліфікації адвокатів України (рішення № 90 від 13 грудня 2024 року), що спрямовано на врахування сучасних стандартів і потреб правничої спільноти у контексті європейської інтеграції [7].

Водночас існують актуальні виклики, які ще не повністю врегульовані або потребують покращення. Гарантії незалежності адвокатів іноді порушуються через втручання державних або інших структур, погрози чи тиск, а також через непрозорість дисциплінарних процедур. Питання доступу до безоплатної правової допомоги, ефективності представництва адвокатів в умовах, коли клієнти не можуть оплатити послуги, залишається значущим, особливо в контексті права на справедливий суд. Крім того, необхідним є забезпечення на практиці адвокатської таємниці, захисту адвокатів від переслідування чи дисциплінарних стягнень за здійснення професійної критики чи захист у резонансних справах.

Реформа адвокатури в Україні під впливом європейських стандартів має стратегічне значення у контексті євроінтеграції, виконання Угоди про асоціацію з ЄС та зобов'язань перед міжнародними партнерами щодо верховенства права і прав людини [3]. Закон «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» уже втілює більшість ключових стандартів — незалежність адвокатури, професійна етика, допуск до професії, право на захист. Але для повної відповідності стандартам, зокрема тим, що закріплені у Конвенції Ради Європи 2025 року про захист професії адвоката, Україна має здійснити подальші кроки: ратифікувати конвенцію, вдосконалити дисциплінарні процедури, посилити гарантовані процесуальні права адвокатів, забезпечити реальний доступ до безоплатної правової допомоги та ефективний захист від тиску.

Таким чином, вплив європейських стандартів на реформування адвокатури в Україні є системним і позитивним, але реформа залишається динамічною та незавершеною; кінцевим результатом має стати адвокатура, яка в повному обсязі відповідає європейським нормам правової держави, гарантує рівність усіх перед законом, захист прав людини та ефективне правосуддя. Подальший розвиток

інституту адвокатури має ґрунтуватися на принципах незалежності, самоврядування, відповідальності й професійної етики, закріплених у міжнародних актах і рекомендаціях Ради Європи. Необхідним є посилення реальних механізмів захисту адвокатів від втручання у професійну діяльність, удосконалення дисциплінарних процедур, підвищення прозорості у сфері надання безоплатної правової допомоги, а також створення сприятливих умов для професійного розвитку адвокатів відповідно до стандартів ЄС. Реалізація цих напрямів сприятиме утвердженню верховенства права в Україні, формуванню довіри суспільства до правосуддя та подальшій інтеграції української правової системи до європейського правового простору.

Список використаної літератури

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: міжнародний документ від 04.11.1950 р. (ратифіковано Україною 17.07.1997 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_004
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07. 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
3. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 27 черв. 2014 р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Ст. 2125.
4. Council of Europe Convention for the Protection of the Profession of Lawyer, Strasbourg, March 2025 p. URL: <https://www.coe.int>
5. Case of *Mikhaylova v. Ukraine* (Application no. 10644/08): Judgment of 06.07.2021 p. URL: <https://hudoc.echr.coe.int>
6. Верховний Суд. Узагальнення практики щодо застосування рішень ЄСПЛ у справах, пов'язаних із гарантіями права на захист. Київ, 2023 р. URL: <https://supreme.court.gov.ua>
7. Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації адвокатів України»: рішення Ради адвокатів України № 90 від 13 груд. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0090871-24>

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Нестерчук Лілія Петрівна*

Мороз І. Р.

Взаємодія Національної асоціації адвокатів України
з Міжнародною асоціацією адвокатів (ІВА): основні напрями
та результати 618

Лукашевич А. Л.

Виконання в Україні угоди за медіацією, укладеної
за кордоном: сучасні проблеми 521

Німенко Є. О.

Цифровізація адвокатської діяльності: досвід ЄС і перспективи
в Україні 624

Новицька В. Д., Санжакова М. О.

Етичні стандарти адвокатської діяльності: порівняльний
аналіз українського та європейського досвіду 628

Ремінська П. В.

Вплив європейських стандартів на реформування адвокатури
України 630

Топал В. С.

Адвокатура Німеччини та адвокатура України: порівняльний
аналіз 633

Цуркан Д. С.

«Гонорар успіху» в адвокатській діяльності: порівняльно-
правовий досвід української та зарубіжної практики 635

Шевченко В. О.

Особливості статусу адвоката іноземної держави в Україні 637

Янковська М.-А. В.

Конвенція Ради Європи про захист професії адвоката
як міжнародний стандарт правової безпеки інституту
адвокатури 640

Стефанчук М. М.

Інститут безоплатної правничої допомоги: актуальні виклики ... 643